

بررسی رابطه وضعیت مالی با پایداری و هموارسازی سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

نازنین اسمعیلی^۱، فائزه السادات صالحی^۲

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

چکیده

یکی از مهم ترین منابع اطلاعاتی، صورت های مالی و اطلاعات موجود در آن می باشد. وجود این اطلاعات سودمند به منظور اتخاذ تصمیمات مهم اقتصادی در اختیار سرمایه گزاران قرار خواهد گرفت. گزارشگری مالی در بردارنده اطلاعات بسیار مهمی چون درآمد، هزینه، سود و... می باشد لذا صحت این اطلاعات بسیار حائز اهمیت می باشد اما تمامی شرکت ها از کیفیت گزارشگری مالی یکسان برخوردار نمی باشند. حسابداران و حسابرسیان قادر خواهند بود میزان صحت اینگونه اطلاعات را مورد بررسی قرار دهند. با توجه به اهمیت وضعیت مالی شرکت ها و ارتباط آن با اجزای کیفیت گزارشگری و تاثیر ویژه آن بر دریافت سود شرکت ها که منجر به حصول اهداف شرکت مبنی بر تطابق درآمد، هزینه و سود خواهد شد در این پژوهش سعی شده است که به این مهم پرداخته شود، در این راستا با استفاده از بانک اطلاعاتی موجود در اداره آمار شرکت بورس به انجام آزمون های رگرسیونی بر روی ۱۰۲ شرکت در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ پرداخته شد. نتایج حاصل از انجام آزمون ها بررسی دقیقی از رابطه بین وضعیت مالی و اجزای کیفیت گزارشگری مالی این شرکت ها نشان می دهد که نسبت جریان پایداری و هموارسازی سود در شرکت های درمانده نسبت به شرکت های غیردرمانده کمتر است.

واژه های کلیدی: صورت های مالی، کیفیت سود، هموارسازی سود

صورت‌های مالی و اطلاعات مندرج در آن، یکی از مهمترین منابع اطلاعاتی است که میتواند به سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیمات سودمند اقتصادی یاری رساند. اطلاعات صورت‌های مالی زمانی سودمند تلقی میشوند که انتظارات سرمایه‌گذاران را در ارتباط با ارزش سهام تأیید کنند و یا آنها را تغییر دهند. با اینحال بسیاری از پژوهشگران استدلال نموده‌اند که صورت‌های مالی تاریخی و به ویژه صورت سود و زیان، اطلاعات سودمندی در مورد تطابق درآمدها و هزینه‌ها و سود برای سرمایه‌گذاران فراهم میسازد. تطابق به این مفهوم اشاره دارد که هزینه‌ها در ارتباط خود با درآمدها بر اساس یک مبنای منصفانه و متوازن شناسایی میشوند. در سیستم فعلی که غالباً بر مبنای بهایابی تاریخی قرار دارد، تطابق نشان دهنده اولویت اندازه‌گیری و گزارشگری سود نسبت به ارزشیابی داراییها و بدهیها است و نیز یکی از اهداف مهم به کارگیری اصل تطابق، شناسایی صریح سود و اندازه‌گیری واقعیت‌های اقتصادی است. [۱]

نقش اصلی گزارشگری مالی انتقال اثربخش اطلاعات مالی به افراد برون سازمانی به روشی معتبر و به موقع است که یکی از اهداف عمده آن فراهم ساختن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، ارائه اطلاعات مالی به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش‌بینی فعالیت‌های آتی بنگاه اقتصادی مؤثر واقع گردد. در این میان وضعیت مالی شرکتها، ازجمله درماندگی مالی شرکت‌های بزرگ و بین‌المللی از یک طرف و افزایش شمار تقلب در گزارشگری مالی از طرف دیگر، موجب بروز نگرانیهای درباره کیفیت گزارشگری مالی و خدشه دار شدن اعتبار حسابداری شده است.

حرفه حسابداری و حسابرسی نیز در راستای چاره‌جویی و جلب اعتماد عمومی، به تدبیر راهکارهایی همچون تغییر در رویکرد تدوین استانداردهای حسابداری از استانداردهای مبتنی بر قواعد به استانداردهای مبتنی بر اصول، تأکید بر استقلال حسابرسان و نظام راهبری نهادی برای حمایت از منافع سهامداران جزء و تنظیم مقررات انتظامی حرفه حسابداری پرداخته است. اما با وجود سازوکارهای نظارتی یکسان بر گزارشگری مالی شرکتها، به نظر میرسد که شرکتها از کیفیت گزارشگری مالی یکسانی برخوردار نیستند و این امر بیانگر آن است که احتمالاً عوامل متعدد دیگری باعث تفاوت در کیفیت گزارشگری مالی شرکتها میشود. [۲]

مبانی نظری

تعریف ساده‌ی افشا، انتقال و ارائه اطلاعات اقتصادی اعم از مالی و غیر مالی، کمی یا سایر اشکال اطلاعات مرتبط با وضعیت و عملکرد مالی شرکت است. این افشا در صورتی که به واسطه یک منبع مقرراتی و وضع‌کننده قوانین الزامی شده باشد، افشای اجباری گفته می‌شود و در صورتی که افشای اطلاعات تحت تأثیر قوانین خاصی نباشد، افشای اختیاری تلقی می‌شود. همچنین، افشا به طور ضمنی بیانگر آرایه‌ی حداقلی از اطلاعات در گزارش‌های شرکت است به نحوی که بتوان به وسیله آن ارزیابی قابل قبولی از ریسک‌ها و ارزش نسبی شرکت به عمل آورد و کاربران اطلاعات را در این زمینه یاری نماید. از دیدگاه اوسو، انساه^۱ هزینه تهیه و گردآوری اطلاعات جزئی به طور نسبی برای شرکت‌های کوچک بالاتر از شرکت‌های بزرگ است. زیرا، در شرکت‌های بزرگ چنین اطلاعاتی برای گزارشگری داخلی به مدیریت تهیه شده است. بنابراین، افشای چنین اطلاعاتی هزینه اضافی در پی نخواهد داشت. [۳] احمد و نیکولس^۲ هم معتقدند که تولید و انتشار اطلاعات، فعالیت هزینه‌بری

^۱Owusu-Ansah

^۲Ahmed, K., & Nicholls

است و احتمالاً شرکت های بزرگ منابع و کارشناسان لازم برای انتشار صورت های مالی با سطح افشای بالا و بالطبع تبعیت بیشتر از مقررات افشاء را دارند. بنابراین، می توان نتیجه گرفت که در شرکت های بزرگ، هزینه هر واحد اطلاعات افشا شده کاهش می یابد و در نتیجه شرکت های بزرگ افشای بیشتری انجام می دهند. [۴]

أسو آنساه به نقل از استیگلر^۳ و آلچین^۴ (۱۹۶۹) بیان می کند که با توجه به امکانات اقتصادی در تولید و ذخیره اطلاعات، شرکت های بزرگ به طور نسبی تمایل به صرف منابع بیشتری برای تولید اطلاعات دارند و افشای اطلاعات در شرکت های بزرگ بیشتر از شرکت های کوچک است.

مؤسسه حسابرسی یک شرکت نیز می تواند بر میزان اطلاعات افشا شده در صورت های مالی تأثیر بگذارد. [۳] والاس^۵ و همکاران نیز معتقدند اگر حسابرسان بر روی میزان افشای اطلاعات نظارت داشته باشند به این موضوع هم معتقد باشند که عملکرد آن ها به وسیله کیفیت گزارش های مالی بررسی شده توسط آن ها مورد قضاوت قرار می گیرد، آن ها انگیزه های بالاتری نسبت به الزام صاحبکارانشان برای افشای جزییات بیشتر دارند. البته این مساله در مورد شرکت های بزرگ و مشهور حسابرسی از اهمیت بالاتری برخوردار است. [۵] أسو، آنساه هم به نقل از دی آنجلو^۶ و بنستون^۷ (۱۹۸۰) بیان میکند که کیفیت حسابرسی تحت تأثیر اندازه شرکت حسابرسی است. شرکتهای نوین و امروزی دارای مشخصه اصلی تفکیک مالکیت از کنترل هستند. [۳] از دیدگاه حسین، تان^۸ تفکیک مدیریت از مالکیت و نحوه کنترل شرکت ها هزینه های نمایندگی را ایجاد می کند و در نتیجه تضاد منافع میان مدیریت و مالکیت (حتی در بین طبقات مالکان) ایجاد خواهد شد. لذا امکان افزایش هزینه های نمایندگی برای شرکت های با مالکیت عمومی پراکنده افزایش می یابد. به این ترتیب، صاحبان و سهامداران چنین شرکت هایی نسبت به افشای اطلاعات کافی برای اهداف کنترلی فشارهایی را وارد میکنند [۶]

والاس و ناصر نیز معتقدند در حالتی که مالکیت شرکت ها به صورت پراکنده است، تعداد افراد نیازمند به اطلاعات افزایش می یابد. لذا، این افراد جزییات بیشتری را در افشای اقلام در خواست می نمایند و ملاحظه می شود که کیفیت گزارشگری مالی (جامعیت افشا) در این موارد افزایش می یابد. [۷]

سجادی و همکاران یکی از روش هایی که مدیران شرکتهای درمانده و ورشکسته ممکن است برای مخفی کردن عملکرد ضعیف خود به قصد کسب فرصت و به تاخیر انداختن ورشکستگی از آن استفاده کنند، دستکاری افزایشی سود حسابداری می دانند. این کار باعث کاهش قابلیت اتکای سود شرکتهای مذکور می شود. کاهش کیفیت سود موجب می شود که استفاده کنندگان برداشتهای نادرستی از سود حسابداری داشته باشند. و در نهایت باعث اتخاذ تصمیم های اشتباه آنان میگردد. [۸]

^۳George Stigler

^۴Alchian

^۵Wallace, R. S. O

^۶DeAngelo

^۷Robby Benson

^۸Hossain, M., Tan, L

پیشینه پژوهش

لی و همکاران (۲۰۱۴) به بررسی تاثیر وضعیت مالی بر کیفیت سود شرکتهای چینی پذیرفته شده در بورس شانگهای و شنژن طی سالهای ۲۰۰۷-۲۰۰۵ با طبقه بندی بصورت شرکتهای سالم و یا ورشکسته پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که کیفیت اقلام تعهدی، پیش بینی سود و هموار سازی سود بین شرکتهای سالم و ورشکسته طور قابل توجهی متفاوت است اما تداوم سود متفاوت نیست. تجزیه و تحلیل اضافی انجام شده نشان می دهد که دسته بندی شرکت ها بر اساس وضعیت مالی (سالم، از لحاظ مالی مضطرب و ورشکسته) تفاوت مشخصی را در ویژگی های کیفیت سود نشان نمیدهد. [۹]

کامپا و کاماچو (۲۰۱۴) به بررسی تاثیر وضعیت مالی بر مدیریت سود شرکت پذیرفته شده در بورس اسپانیا با طبقه بندی آن ها به صورت شرکت های سالم یا ورشکسته پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که شرکتهای ورشکسته بیشتر از شرکتهای سالم اقدام به مدیریت سود از طریق دستکاری اقلام تعهدی و فعالیت های واقعی می کنند. بنابر این مدیریت سود در شرکتهای ورشکسته پایین تر از شرکتهای سالم است. [۱۰]

انصاری و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر مدیریت سود بر توانایی پیش بینی اقلام تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (از دیدگاه کیفیت سود)» اثر فزاینده مدیریت سود را بر توان پیش بینی اجزای سود مورد بررسی قرار دادند. یافته های آنان نشان داد که مدیریت سود به رغم این تصور که همیشه کاهنده توان پیش بینی است، می تواند فزاینده توان پیش بینی سود نیز باشد. [۱۱]

خواجوی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی تطبیقی کیفیت گزارشگری مالی شرکتهای درمانده مالی و غیر درمانده مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند تعداد ۷۰ شرکت درمانده مالی و ۷۰ شرکت غیر درمانده مالی فعال در بورس اوراق بهادار تهران طبق متغیرهای مدل التمن^۱ و اسپواک^۲ (۱۹۸۳) و ضرایب تعدیل شده آن بر اساس اندازه این متغیرها در شرکت های عضو نمونه در دوره زمانی ۱۳۸۸-۱۳۸۱ انتخاب شد. برای تعیین کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها از مدل بارث^۳ و همکاران (۲۰۰۱) استفاده شد. نتایج نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های غیر درمانده مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مقایسه با شرکت های درمانده مالی پایین تر و از پایداری کمتری برخوردار است. [۱۲]

طالب نیا و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی تحت عنوان اثر درماندگی مالی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که درماندگی مالی در مرحله نهفتگی، مرحله کسری وجه نقد و عدم قدرت پرداخت دیون مالی و تجاری و همچنین در مرحله عدم پرداخت دیون کامل (درماندگی مالی کامل) اثر معنی داری بر کیفیت گزارشگری مالی ندارند. [۱۳]

^۱ Li et al^۲ Campa, and Camacho, M^۳ Robert Bernard Altman^۴ Gayatri Chakravorty Spivak^۵ Barth, M. E., D

فرضیه های پژوهش

به منظور بررسی رابطه بین وضعیت مالی بر اجزای کیفیت گزارشگری مالی فرضیه هایی به شرح زیر ارائه گردیده است:

فرضیه ۱: هموارسازی سود در شرکتهای درمانده نسبت به شرکت های غیر درمانده کمتر است.

فرضیه ۲: پایداری سود در شرکت های درمانده نسبت به شرکتهای غیردرمانده کمتر است.

روشهای گردآوری اطلاعات

در این پژوهش به منظور تدوین مبانی نظری تحقیق از روش کتابخانه ای و جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز تجزیه و تحلیل از روش ثبت اسناد استفاده می شود.

در این تحقیق برای جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه ای استفاده شده است در این روش از مقاله های موجود در نشریات معتبر که از سایت های علمی اینترنتی اخذ گردیده است. به علاوه مجله های علمی، نمایه ها، پایان نامه های کارشناسی ارشد و کتابهای مرتبط با موضوعات استفاده شده است.

همچنین از اطلاعات اولیه تابلوی بورس (گردآوری شده در نرم افزار تدبیر پرداز، ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی اداره آمار شرکت بورس) استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل به منظور تنظیم و خلاصه کردن داده ها به صورت اطلاعاتی روشن، خوانا، مستدل و تفسیر پذیر به کار می رود، به گونه ای که بتوان روابط موجود در مسایل پژوهش را کشف، بررسی و آزمون نمود. تجزیه و تحلیل داده ها مشتمل بر دو بخش است: توصیف داده ها و تحلیل داده ها

ابتدا آمارهای توصیفی از جمله میانگین، میانه، واریانس، چولگی و کشیدگی، برای تمام متغیرها محاسبه شده است. این شاخصها توزیع آماری متغیرها را نشان می دهد. تحلیل داده ها در بخش آمار توصیفی با محاسبه شاخص های مرکزی از جمله میانگین، میانه و شاخص های پراکندگی مانند انحراف معیار، چولگی و کشیدگی شروع شده است. این شاخص ها به تفکیک و همچنین بصورت کلی انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل مدل ها از ضریب همبستگی پیرسون و برای داده های ادغام شده بر حسب نیاز از تحلیل پانلی (Panel) یا مقطعی استفاده گردیده است. استنباط در مورد آزمون فرض ها بر اساس سطح معناداری بدست آمده از آزمون است. بدین گونه که هرگاه مقدار سطح معنا داری کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر در سطح ۹۵ درصد و اگر کمتر از ۰/۱ باشد در سطح اطمینان ۹۰ درصد رد می شود و در غیر اینصورت فرض صفر رد نمی شود. محاسبات با استفاده از نرم افزار (Eviews8) انجام گرفته است.

مدل های پژوهش

$$\text{VARIABLEY}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{HVSBit} + \beta_2 \text{TAN}_{it} + \beta_3 \text{SALE}_{it} + \beta_4 \text{SIZE}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \epsilon \quad \text{مدل ۱:}$$

$$\text{PERSISTENCE}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{HVSBit} + \beta_2 \text{TAN}_{it} + \beta_3 \text{SALE}_{it} + \beta_4 \text{SIZE}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \epsilon \quad \text{مدل ۲:}$$

در مدل های فوق

متغیرهای وابسته :

VARIABLEY: از رابطه زیر استفاده می شود:

$$E_t = \beta_0 + \beta_1 E_{t-1} + \epsilon$$

در این مدل E بیانگر سودخالص می باشد. انحراف معیار مقادیر خطای مدل برای محاسبه نوسان پذیری استفاده می شود. برای سادگی تفسیر در ۱- ضرب می شود.

PERSISTENCE: از رابطه زیر استفاده می شود:

$$E_t = \beta_0 + \beta_1 E_{t-1} + \epsilon$$

در این مدل E بیانگر سودخالص می باشد. β_1 ضریب پایداری سود است و هر چه بیشتر باشد سود پایدارتر است.

متغیرهای کنترلی :

SIZE : لگاریتم طبیعی مجموع داراییها

TAN : مجموع داراییهای غیر جاری به مجموع داراییها

SALE : لگاریتم طبیعی فروش شرکت

LEV : نسبت بدهی به داراییها

متغیر مستقل : (HVSb)

متغیر مستقل در این تحقیق شرکتهای درمانده در مقابل شرکتهای غیردرمانده میباشد که نحوه محاسبه آن به شرح زیر است: با استفاده از مدل آلتمن که توسط کردستانی و همکاران (۱۳۹۳)، در بورس اوراق بهادار تهران، تعدیل شده نمره وضعیت مالی شرکت بدست می آید علت استفاده از ضرایب تعدیل شده این است که ضرایب اصلی مدل آلتمن در محیط اقتصادی آمریکا طراحی شده، ممکن است در محیط ایران، نتواند نتیجه قابل قبولی ارائه دهد خلاصه مدل تعدیل شده آلتمن و متغیرهای آن به شرح فرمول زیر است.

$$\text{Adjusted-Z'-score} = 0.291Y_1 + 2.458Y_2 - 0.301Y_3 - 0.079Y_4 - 0.05Y_5$$

 Y_1 : سرمایه در گردش به کل داراییها؛ Y_2 : سود (زیان) انباشته به کل داراییها؛ Y_3 : سود و زیان عملیاتی به کل داراییها؛ Y_4 : ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به کل بدهیها؛ Y_5 : فروش به کل داراییها.

پس از محاسبه نمره وضعیت مالی هر شرکت در هر سال، برای هر شرکت اقدام به دسته بندی شرکتها به درمانده و غیردرمانده بر اساس محدوده زیر می گردد.

 $Z\text{-score} \geq 0.3$: شرکت های غیردرمانده (سالم)؛ $Z\text{-score} < 0.3$: شرکت های درمانده.

آمار توصیفی متغیرها

آمار توصیفی عبارت است از مجموعه روش هایی که پردازش داده ها را فراهم می سازد. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق برای کل نمونه ی آماری در زیر ارائه شده است. کمیت های آماری توصیفی شامل میانگین، میانه، بیشینه (حداکثر)، کمینه (حداقل)، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی است که تجزیه و تحلیل داده ها به کمک این کمیت ها انجام می گیرد. با در نظر گرفتن معیارهای اشاره شده در کل از ۱۲۱ شرکت در طی سال های ۱۳۸۹-۱۳۹۳ در این تحقیق استفاده شده است.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرها

LEV	SALE	TAN	SIZE	HVSB	PERSI STANCE	VARABI LI TY	
۰.۵۹۴۷۰۵	۱۱.۹۷۰۰۸	۰.۳۵۴۳۲۵	۱۲.۱۸۰۳۴	۰.۴۲۹۷۵۲	۰.۰۸۴۹۰۴	-۰.۰۹۰۷۵۱	میانگین
۰.۶۰۳۶۸۹	۱۱.۷۷۱۱۷	۰.۳۱۶۴۸۳	۱۱.۹۵۷۷۵	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۶۰۷۸۴	-۰.۰۷۴۲۷۳	میانه
۲.۰۷۷۵۰۳	۲۳.۵۹۶۱۳	۰.۹۹۳۱۴۰	۱۷.۵۶۲۷۷	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۶۳۴۱۷۰	-۰.۰۰۱۶۷۴	بیشینه
۰.۰۰۰۰۰۰	۷.۷۱۰۱۹۰	۰.۰۰۰۹۸۳۱	۵.۸۰۰۳۴۰	۰.۰۰۰۰۰۰	-۰.۳۲۰۵۶۲	-۰.۴۴۷۹۸۵	کمینه
۰.۲۳۹۳۴۱	۱.۵۷۲۳۸۳	۰.۲۰۲۲۵۲	۱.۴۹۳۳۹۸	۰.۴۹۵۴۵۰	۰.۱۱۵۳۵۹	۰.۰۷۲۵۰۹	انحراف معیار
۱.۳۷۴۳۹۱	۱.۳۲۶۰۱۴	۰.۷۵۵۴۱۱	۰.۴۹۴۵۳۳	۰.۲۸۳۸۰۷	۱.۰۹۶۸۳۷	-۱.۷۴۶۰۸۹	چولگی
۱۱.۵۳۶۹۶	۸.۷۳۸۱۹۹	۳.۰۳۶۱۰۸	۴.۷۴۶۹۹۹	۱.۰۸۰۵۴۶	۵.۶۰۸۱۶۵	۶.۹۲۶۳۲۲	کشیدگی

با توجه به جدول شماره ۱ از آمار توصیفی ارائه شده نتایج نشان می دهد که میانگین شرکتهایی که دارای محدودیت مالی هستند (شرکتهای درمانده) تقریباً ۰,۴۲ می باشد. متغیر اندازه (SIZE)، که از طریق لگاریتم طبیعی مجموع داراییهای شرکت بدست آمده است، به طور میانگین ۱۲,۱۸، نسبت داراییهای ثابت مشهود به کل داراییها ۰,۳۵، لگاریتم مجموع فروش شرکت های نمونه ۱۱,۹۷ و متوسط اهرم مالی شرکتهای بورسی در سال های مورد بررسی حدود ۰,۵۹ بوده است. سایر اطلاعات مربوط به متغیرها در جدول فوق نشان داده شده است.

بررسی فرضیه شماره ۱

هموار سازی سود در شرکتهای درمانده نسبت به شرکتهای غیر درمانده کمتر است.

برای بررسی فرضیه شماره ۱ از مدل شماره ۱ استفاده می کنیم و به محاسبه مفروضات رگرسیون که شامل : بررسی واریانس خطاها (همسانی واریانس)، بررسی استقلال خطاها، متغیرهای توضیحی با یکدیگر همبسته نیستند (فرض هم خطی)، پایایی و آزمون ریشه واحد، انتخاب بهترین مدل برآورد می باشد میپردازیم.

آزمون نهایی فرضیه ۱

پس از بررسی مفروضات رگرسیون و انتخاب بهترین مدل، اقدام به برآورد رگرسیون و آزمون فرضیه می کنیم:

جدول ۲- آزمون نهایی فرضیه ۱

متغیرها	ضرایب	t آماره	معناداری
HMSB	۰.۰۰۰۱۱۴	۰.۰۵۲۳۶۴	۰.۹۵۸۳
TAN	-۰.۰۳۳۵۵۶	-۳.۰۳۲۶۸۶	۰.۰۰۲۶
SALE	۴.۸۴۰-۰.۵	۰.۰۴۴۷۶۱	۰.۹۶۴۳
SIZE	۰.۰۰۱۶۱۶	۰.۷۱۱۵۲۷	۰.۴۷۷۱
LEV	-۰.۰۳۱۴۳۶	-۳.۲۱۴۱۶۰	۰.۰۰۱۴
جزء ثابت	-۰.۰۸۰۴۷۴	-۲.۷۰۰۸۵۵	۰.۰۰۷۲
متغیر وابسته: VARABILITY			
ضریب تعیین	۰.۷۷۴۹۰۰		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۷۱۶۱۵۸		
F آماره	۱۳.۱۹۱۵۳		
F احتمال آماره	۰.۰۰۰۰۰۰		
آماره دوربین-واتسن	۱.۹۴۲۲۸۳		

اطلاعات مربوط بر برآورد مدل رگرسیون برای آزمون فرضیه اول نشان می دهد که رابطه معناداری بین متغیر درماندگی مالی (HMSB) و نوسان پذیری سود در سطح معناداری ۹۵ درصد وجود ندارد. همچنین بین متغیر دارایی ثابت مشهود (TAN) و اهرم مالی (LEV) با متغیر وابسته (VARABILITY)، رابطه معناداری وجود دارد. ضریب تعیین تعدیل شده مدل مورد نظر ۰,۷۱ می باشد و بیانگر این است که تقریباً ۷۱ درصد تغییرات متغیر وابسته، توسط متغیرهای مستقل و کنترلی توضیح داده می شود. آماره دوربین واتسن نیز برابر ۱,۹۴ می باشد. این آماره باید بین ۱,۵ تا ۲,۵ باشد. نتایج نشان دهنده رد فرضیه اول می باشد. یعنی هموارسازی سود در شرکتهای درمانده نسبت به شرکت های غیر درمانده کمتر نیست.

بررسی فرضیه شماره ۲

پایداری سود در شرکت های درمانده نسبت به شرکتهای غیردرمانده کمتر است.

برای بررسی فرضیه شماره ۲ از مدل شماره ۲ استفاده می کنیم و به محاسبه مفروضات رگرسیون که شامل : بررسی واریانس خطاها (همسانی واریانس)، بررسی استقلال خطاها ، متغیرهای توضیحی با یکدیگر همبسته نیستند (فرض هم خطی)، پایایی و آزمون ریشه واحد، انتخاب بهترین مدل برآورد می باشد میپردازیم.

آزمون نهایی فرضیه ۲

پس از بررسی مفروضات رگرسیون و انتخاب بهترین مدل، اقدام به برآورد رگرسیون و آزمون فرضیه می کنیم:

جدول ۳- آزمون نهایی فرضیه ۲

متغیرها	ضرایب	آماره	معناداری
HVSB	-۰.۰۴۱۴۷۱	-۶.۸۲۸۵۰۸	۰.۰۰۰۰
TAN	-۰.۱۲۲۵۵۲	-۵.۰۳۱۳۷۳	۰.۰۰۰۰
SALE	۰.۰۲۱۱۰۱	۳.۷۹۲۶۴۵	۰.۰۰۰۲
SIZE	-۰.۰۰۲۷۳۷	-۰.۴۲۴۱۲۳	۰.۶۷۱۷
LEV	-۰.۱۰۶۵۷۱	-۷.۴۶۳۶۱۴	۰.۰۰۰۰
جزء ثابت	-۰.۰۴۵۳۶۰	-۰.۶۰۴۵۶۶	۰.۵۴۵۸
متغیر وابسته: PERSISTANCE			
ضریب تعیین	۰.۶۵۵۷۱۶		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۵۶۵۸۷۱		
F آماره	۷.۲۹۸۳۴۰		
F احتمال آماره	۰.۰۰۰۰۰۰		
آماره دوربین-واتسن	۲.۲۹۲۴۱۶		

اطلاعات مربوط بر برآورد مدل رگرسیون برای آزمون فرضیه دوم نشان می دهد که رابطه معنادار و منفی بین متغیر درماندگی مالی (HVSB) و پایداری سود در سطح معناداری ۹۵ درصد وجود دارد. به عبارتی دیگر هر چه شرکتها درمانده تر شوند سود آنها ناپایدارتر خواهد بود و تداوم نخواهد داشت. همچنین بین متغیر دارایی ثابت مشهود (TAN)، فروش (SALE) و اهرم مالی (LEV) با متغیر وابسته (PERSISTANCE)، نیز رابطه معناداری وجود دارد. ضریب تعیین تعدیل شده مدل مورد نظر ۰.۵۶ می باشد و بیانگر این است که تقریباً ۵۶ درصد تغییرات متغیر وابسته، توسط متغیرهای مستقل و کنترلی توضیح داده می شود. آماره دوربین واتسن نیز برابر ۲.۲۹ می باشد. این آماره باید بین ۱.۵ تا ۲.۵ باشد.

نتایج نشان دهنده تایید فرضیه دوم می باشد. یعنی پایداری سود در شرکت های درمانده نسبت به شرکتهای غیردرمانده کمتر است.

نتیجه گیری

گزارش های مالی از مهمترین محصولات سامانه حسابداری است که از اهداف عمده آن فراهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد، توانایی سودآوری شرکتها و پیش بینی جریانهای نقدی آینده است. یکی از اقلام حسابداری که در صورت سود و زیان ارائه می شود، سود خالص است. این سود در سیستم تعهدی و تحت تاثیر رویه های حسابداری محاسبه می شود که مدیریت انتخاب کرده است. کیفیت سود مفید بودن آن برای استفاده کنندگان صورتهای مالی است.

جدول ۴- نتایج فرضیه ها

ردیف	عنوان فرضیه	نتیجه
۱	هموار سازی سود در شرکتهای درمانده نسبت به شرکتهای غیر درمانده کمتر است.	رد فرضیه
۲	پایداری سود در شرکت های درمانده نسبت به شرکتهای غیردرمانده کمتر است.	تایید فرضیه

منابع و مراجع

- ۱- کرمی، غ. قربان زاده، ع. (۱۳۹۲). "تاثیر اصل تطابق بر عدم اطمینان اطلاعاتی"، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال دوم، شماره ششم.
- ۲- نیکومرام، ه. بادآور نهندي، ی. (۱۳۸۸). "تبیین و ارائه الگویی برای تعیین و ارزیابی عوامل مؤثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی در ایران"، مقاله ۷، دوره ۳، ۱ (۸) بهار ۱۳۸۷-۱۴۱.
- ۳- Owusu-Ansah, S. (1998). "The impact of corporate attributes on the extent of mandatory disclosure and reporting by listed companies in Zimbabwe". The International Journal of Accounting, 33(5), 605-629.
- ۴- Ahmed, K., & Nicholls, D. (1994). "The impact of non-financial company characteristics on mandatory disclosure in developing countries: The case of Bangladesh". The International Journal of Accounting, 29, 62-77.
- ۵- Wallace, R. S. O., Naser, K., & Mora, A. (1994, Winter). "The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain". Accounting and Business Research, 25(97), 41-53.
- ۶- Hossain, M., Tan, L. M., & Adams, M. B. (1994). "Voluntary disclosure in an emerging capital market: some empirical evidence from companies listed on the Kuala Lumpur stock exchange". The International Journal of Accounting, 29(3), 334-351.
- ۷- Wallace, R. S. O., Naser, K. (1995). "Firm-specific determinants of the comprehensiveness of mandatory disclosure in the annual corporate reports of firms listed on the Stock Exchange of Hong Kong". Journal of Accounting and Public Policy, 14, 311-368.
- ۸- سجادی، س. ح. زراء نژاد، م. جعفری، ع. (۱۳۸۸). "ویژگی غیر عاملی مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی حسابداری و حسابرسی. دوره ۱۶ شماره ۵۷.
- ۹- Li, F., Abeysekera, I. & Ma, S. (2014). "The Effect of Financial Status on Earnings Quality of Chinese-listed Firms". Journal of Asia-pacific Business (15), 4-26.
- ۱۰- Campa, and Camacho, M. (2014). "Earnings management among bankrupt practices in the United States and United Kingdom". Journal of Accounting Research, 32(1), 75-98.
- ۱۱- انصاری، ا. عبداللهی، م. ابراهیمیان، م. ر. (۱۳۹۲). "بررسی تاثیر مدیریت سود بر توانایی پیش بینی اقلام تعهدی بر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (از دیدگاه کیفیت سود)"، دانش حسابداری، ۴ (۱۲)، ۱۳۱-۱۵۱.
- ۱۲- خواجوی، ش. بایزدي، ا. جبارزاده کنگرلوئی، س. (۱۳۹۱). "بررسی تطبیقی کیفیت گزارشگری مالی شرکت های درمانده و غیر درمانده مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پژوهشهای تجربی حسابداری، سال اول، شماره ۳، ۵۳ تا ۶۸.
- 13- Talebnia, G., Salehi, M. & Jabbarzade Kangarluei, S. (2011). A study of the impact of collapse on financial reporting quality of listed companies: Some Iranian evidence. African Journal of Business Management, 5 (10), 3858-3865.